پرۆژەی سوڵتەی سیاسی کوردستانی
هەڤاڵانی تێکۆشەری بەڕێز کاك مام جەلال ، کاك مەسعود بارزانی
سلاویکی گەرم

ئەم پرۆژەیە دەخەمە بەردەست هەرهەموو حیزبەکانی کوردستان و بەرێزانی تێکۆشەر مام جەلال و مەسعود بارزانی بۆ لێکۆڵینەوە و دیراسەکردن ، بۆ دروستکردنی سوڵتەی سیاسی لە کوردستاندا .
پاش شیکردنەوەیەکی قوڵ دەردەکەوێت کە گرفتی سیاسی لە کوردستاندا کێشەیەکی هەیکەلیە، دەزگا و قەوارەی سوڵتەی سیاسی و دەستەڵاتی سیاسی نیە وەك وڵات و حکومەت کە هێزە سیاسیەکان مل ملانێی و مونافەسەی تێدابکەن بۆ دەسەڵات گرتنەدەست ، وەك یاری گوریس راکێشان هەریەك سەری گوریسەکە رادەکێشێ ، بە هێز دەیەوێت خۆی شەرعی بکات . هەندێ میللەت ئەو گرفتە سیاسیەی بە دیکتاتۆری و تۆقاندن و کوشتن چارەکردوە، هەندێ میللەتی دی بە دیموکراتی چارەی کردوە. ئەمەش دیاردەیەکی سروشتیە لە مومارەسەی سیاسی و دەستەڵاتدا، بەڵام گرفتی سیاسی چارەی بۆ دەدۆزرێتەوە . چەرچڵ دەیگوت (دیموکراتی باشترین نیزامی سیاسی نیە بەڵام تائێستا باشترمان نەدۆزیوەتەوە).

بەرە دروستکردن چارەی کێشەی کوردستان ناکات ، بەرە سروشتی تاکتیکیە و کاتی . گرفتی سیاسی ناوخۆی کوردستان بۆشایی سوڵتەی سیاسی میللەتە . کە بوەتە هۆی ناکۆکی سیاسی نێوان هێزە سیاسیەکان بۆ پڕکردنەوەی ئەو بۆشاییی سوڵتەیە.

من پێشنیار دەکەم ، کە سوڵتەیەکی سیاسی دروستبکرێت بۆ کوردستان لەسەر بنەمایەکی دیموکراتیانەو دەستوریانە کە سەرکردایەتی بزورتنەوەی کوردستان بکات و نوێنەری سوڵتەی میللەت . کە قەوارەیەکی سوڵتەی سیاسی و سەرکردایەتی دروست بکرێت ، جا هەر ناوێکی بۆ دابنێی ..... من پیی دەڵیم ((دەزگای سیاسی باڵای کردستان _ هیئەالسیاسیە الکردستانیە). کە سوڵتەی سیاسی باڵا بێت لە کوردستاندا و سەرکردایەتی و بەڕێوەبەری بزوتنەوەی کوردستان بێت، ستراتیژی بۆ دابنێ، سەرپەرشتی حکومەتی کوردستان بکات، ئەو دەزگایە سەرکردایەتیەکی جەماعی بێت و پێکهاتبێ لە حیزبە چەسپاوەکانی کوردستان ، لە (5 تا 9 کەس) پێکهاتبێ، تەمەنیان لە 45 ساڵ کەمتر نەبێت لە بەر هۆکاری شەخسی و نەفسی ، مرۆڤ تا ئەو تەمەنە شەخسیەتێکی بۆ خۆی دروستکردوەو پاڵیوراوە . پەڵە و لکە بە شەخسیەتیەوە نەبێت، دڵسۆزو خاوەنی خەبات بووبێ. سەرۆکی ئەو حیزابانەی ناو دەزگاکە ئەندامی هەمیشەیی بن. پارتی و یەکێتی دوو ئەندامیان هەبێ بە هۆی هێزی جەماوەریانەوە هەروەها هەقی (ڤیتۆ) یان هەبێت لە بڕیاردانـدا. سەرۆکی سوڵتە لەو دەزگایەدا هەڵبژێردرێ بە دەنگدان یا بە نۆبە، بۆ ماوەی یەك ساڵ یا دوو ساڵ هەڵبژێردرێ . سەرۆك سۆڵتەی موتڵەقی نەبێت بەڵکو بڕیار بە جەماعی و ڕاوێژکاری بێت . ئەو حیزبانەی کە وەردەگیرێن دەبێت جێی متمانە بن، دروستکراو نەبن، چەسپاوی مێژوویی هەبێ. ئەو حیزبانە پابەند بن بە دەزگاکەوە بە گوێرەی عەقد و دەستور و یاسا پەیڕەوی بکەن. وەهەروەها هەر یەك لە ئەندامانی دەزگاکە کاتێ کە وەزیفەی سەرۆکی نەبێت، لێپرسراوی خۆی هەبێت ، وەك عەسکەری، ئابوری، سیاسی...، لە خوارەوە وێنەی شکڵی ئەو سوڵتەیە دەکێشم.

ئەمجا لە خوار ئەمەوە دروستكردنی حكومەتی هەرێمی كوردستان ، كە سەلاحیاتەكەی بەڕێوەبەری ئیداری هەرێمی كوردستان بێت ، حكومەتەكە لە هەڵبژاردنی گشتیەوە دروست بكرێت ، سەرۆكی حكومەت لە ئەغلەبیەت بێت ، بەلام دەزگاكە هەقی ڤیتۆی هەبێ لە دانانی سەرۆكی حكومەت ئەگەر یەكێ گونجاو نەبێت بۆ ئەو وەزیفەیە داوا بكات بۆ دانانی یەكێكی دی. بەرەی موعارەزە و بەرەی ئەغلەبیەتی هەبێت ، تەحالوفاتی سیاسی نێوان حیزبەكان هەبێت بۆ حكومەت دروستكردن .
بەو جۆرەش ناكۆكی سیاسی كارناكاتە سەر سەركردایەتی میللەت. سەركردایەتی حەكەم دەبێت نەك حاكم .

بەم شیوەیە گرفتی بۆشایی سوڵتەی سیاسی پڕ دەكرێتەوە و ناكۆكی سیاسی هێزە سیاسیەكان ناهێڵێت. ئەم جۆرە سوڵتەیە زیاتر لە نیزامی فەرەنسیەوە نزیكە ، كە سەرۆكی وڵات و حكومەت دوو وەزیفەی جیاوازیان هەیە ، سەرۆكی وڵات چارەنوسی میللەت و پەیوەندی خاریجی و ستراتیژی وسەرپەرشتی گشتی وولات وئیرشاداتی گشتی لە ژێر دەستدایە و حكومەت كاروباری وولات دەبات بەڕێوە . بەلام سەرۆك بە دەنگدانی گشتیە ، كە ئەمەیان بۆ وەزعی ئێستای كوردستان دەست نادات. دروستكردنی مەحكەمەكی دەستوری هاوبەش بۆ چارەسەركردنی كێشەی سیاسی كاتێ كە روبدات .
جگە لە پەرلەمان كە بە هەڵبژاردنی گشتیە، مەجلیسی میللەت دروست بكرێت، كە پێكهاتبێ لە پیاوە ماقولانی میللەت، وردەحیزبەكان (وەرزیەكان). ڕۆشنبیران و پسپۆڕان كە حیزبی نین. بۆ كۆكردنەوەی هەموو میللەتەكە ، وەزیفەی راوێژكاری و لێكۆڵینەوە بێت لە كاروباری میللەت .

بۆ ئەوەی میللەتێكی هاوچەرخ و شارستانی و دیموكراتی دروست بكەین . بۆ ئەوەی پڕۆژەیەكی وا سەركەوتوو بێت ، دەبێت لاپەڕەیەكی نوێ هەڵبدەیەنەوە. كاتێ سوڵتەی سیاسی دروستدەكرێت و سیستەمێكی سیاسی دادەنرێ بۆ میللەتێ ، لە ڕوانگەی تاكتیك و بەرژەوەندی تاكە حیزبێ نیە بناخەی سوڵتە و سیستەمی سیاسی دادەڕێژرێت بۆ میللەت . ئەم هەنگاوانەی خوارەوە و هەندێكی تر پێویستە :

* یەكگرتنەوەی هێزی چەكداری لەژێر یەك سەركردایەتیدا، لەژێر سۆڵتەی ئەو دەزگایەداو حكومەت. بەڕێوەی ببرێت و لێپرساوی دابنێ لە سەربنەمای لێهاتویی نەك حیزبی. قەدەغكردنی رێكخراوی سیاسی لە هێزی چەكداردا ، هیچ حیزبێ بۆی نەبێ چەكداری هەبێ .

* هیچ حیزبێ بۆی نەبێت پەیوەندی تایبەتی خاریجی هەبێ ، پەیوەندی خاریجی لە ژێر سوڵتەی ئەو دەزگایەدا بێت .

* دەزگاكانی ئیعلام (رادیۆ ، تەلەفیزیۆن ، رۆژنامە) بكرێن بە ماڵی حكومەت . حكومەت لێپرساوی دابنێ لەسەر بنەمای لێهاتویی نەك حیزبی. هەر حیزبەش رۆژنامەی خۆی هەبێت و شەرعیە . دروستكردنی لیژنەیەك بۆ سەرپەرشتی ئیعلام و بێ لایەنی و لێپرسینەوەی . وەك ئەوەی كە لە هەموو وڵاتێ هەیە بۆ خزمەتی میللەت .

* جارێكی تر نەگەڕێینەوە بۆ مەنتیقی بە لە 50% دابەشكردنی وەزیفە و دەستەڵات و مالی . كۆمەڵگای مەدەنی دروست بكرێت، پێوست ناكات قوتابخانە و زانكۆكان و دائیرەكان حیزبی

بکرێن، پێوست ناکات مەکتەبێ مودیرەکەی لە حیزبێ بێت و جێگرەکەی لە حیزبێکی تر،دەبێت لەسەربنەمای لێهاتویی و کارزانی بێ ، وەك هەموو میللەتێکی تر.

* قەدەغەکردنی حیزبیکردنی ژیانی قوتابیان لە زانکۆ و قۆتابخانە ، یەکێتی قوتابیان دەبێت نوێنەری بەرژەوەندی قوتابیان بێ، لاوانی حیزبەکان کاری سیاسی بکەن.

* یەکگرتنەوەی ئاسایش و پاراستن لە ژێر یەك سەرکردایەتیداو لە ژێر سوڵتەی حکومەت و ئەو دەزگایەدا بێت .

* کۆڵەکەی هەموو سوڵتەیەك یاسا و دادگا و پاراستنی هەق و مافی هاوڵاتیەتی.

* دروستکردنی سندوقی مالی بۆ ئەو دەزگایە و لە ژێر سوڵتیەی ئەو سەرکردایەتیەدا بێت. حیزبەکان 50% ی مالیان بدەن بە سوڵتەی کوردستان ماڵی میللەتەو دەبێت بۆ میللەت بێ.

بێگومان ئەمە پرۆژەیەکی سیاسیە ، بۆ لێکۆڵینەوە ، دەستکاریکردن ، گۆڕین ، پەرەپێدان. بۆ دروستکردنی سوڵتەی سیاسی کوردستان و یەکگرتنەوەی هێزە سیاسیەکان ، تا بتوانرێ جەماوەرەکە تەعبیئە بکرێت و هیوا و ئاوات بۆ میللەتەکە دروست بکات.

هەربژین بۆ میللەت ، هیوای سەرکەوتنتان بۆ دەخوازم.

رزگار حەسەن